

1. Obiekt

UKŁAD URBANISTYCZNY MIEJSKI

2. Czas powstania

XIII w.

3. Miejscowość

PASZEK

4. Adres

nr hipoteczny PASZEK

5. Przynależność administracyjna

województwo elblaskie

gmina Paszek

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Holland, Preussisch Holland

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975

województwo olsztyńskie

powiat pasłęcki

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miasta i Gminy

9. Użytkownik i jego adres

Urząd Miasta i Gminy

10. Rejestr zabytków

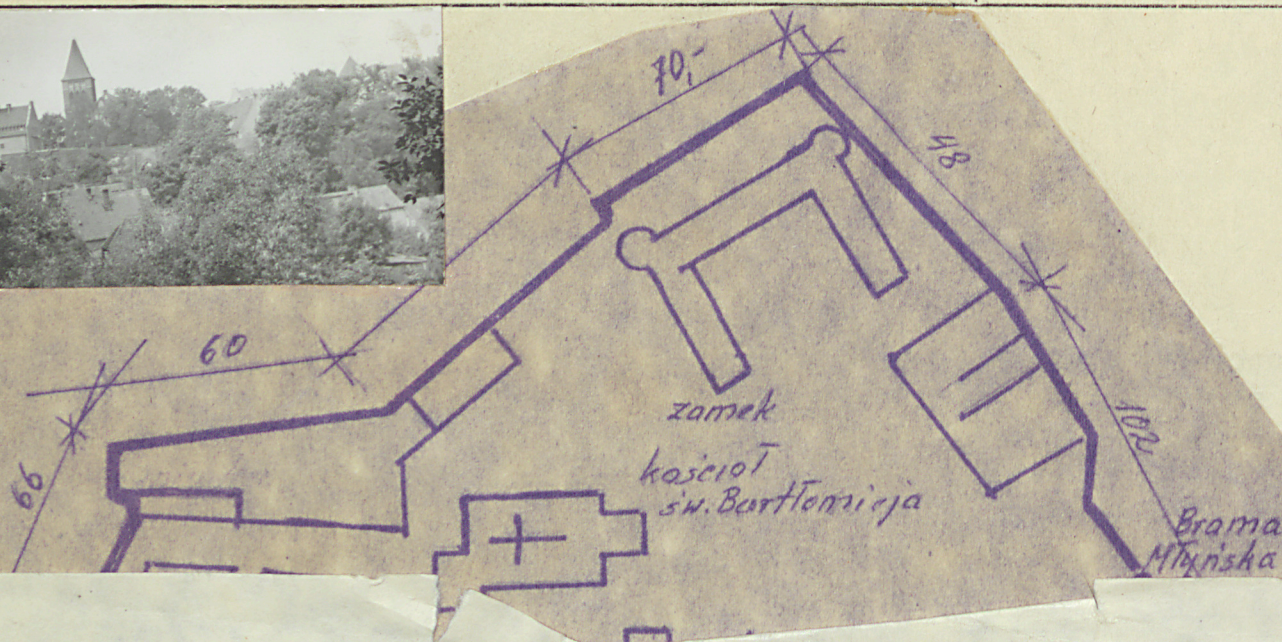
Nr 205/56

data 10.X.1956r.

autor zdjęć A. ROLECKI
data wykonania 1977
miejsce przechowywania negatywów

1:2000

P/39

7239

1. Obiekt

UKŁAD URBANISTYCZNY MIEJSKI

2. Czas powstania

XIII w.

3. Miejscowość

PASŁĘK

4. Adres

nr hipoteczny PASŁĘK

5. Przynależność administracyjna

województwo elbląskie

gmina Pasłęk

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Holland, Preussisch Holland

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975

województwo olsztyńskie

powiat pasłęcki

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miasta i Gminy

9. Użytkownik i jego adres

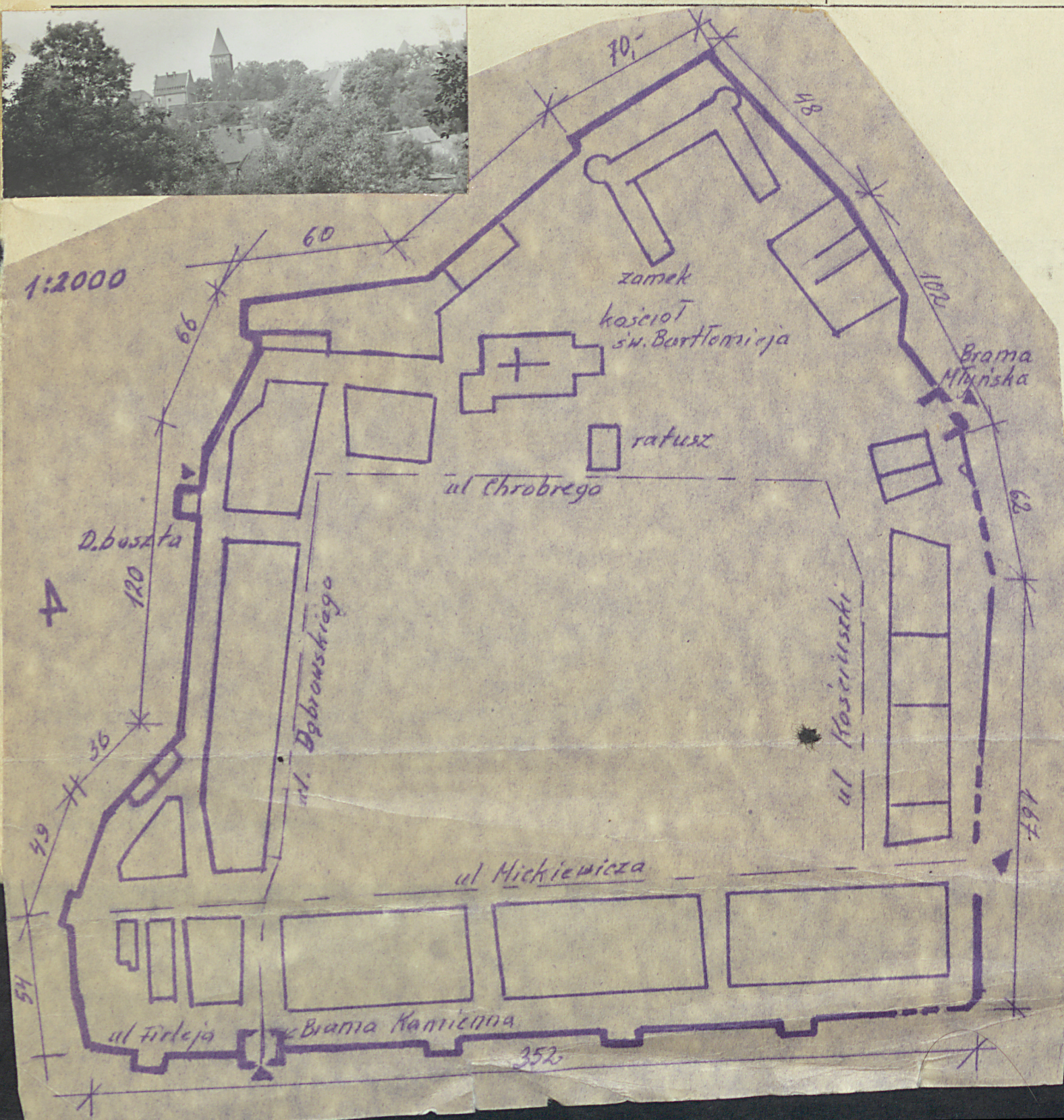
Urząd Miasta i Gminy

10. Rejestr zabytków

Nr 205/56

data 10.X.1956r.

P/39

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Miasto Pasłęk powstało na miejscu pruskiego grodu Pazluk/Pasłęk. Pierwszymi osadnikami byli Holendrzy, którzy zagospodarowali i osuszyli podmokłe tereny. Lokacji miasta na chełmińskim dokonał 29 września 1297r. mistrz krajowy Meinhard z Kwerfurtu. Wielkie pożary niszczyły miasto w 1536r., 1543r., 1610, 1663, 1695. Okupowane przez Szwedów w latach 1626-1635 i przez Rosjan podczas wojny 7-letniej w roku 1756. Od 1812r. Pasłęk miastem powiatowym.

W 1780r. Pasłęk liczył 2.900 mieszkańców

w 1861   4,307   "

w 1933   5.312   "

/w 1945r. zniszczony w 80% i wkrótce odbudowany

w 1961r.   liczy   6,971 mieszkańców

w 1978r.   .....   "

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Miasto Pasłęk leży nad rzeką Wąską w odległości 26 km na pld. wsch. od Elbląga. Układ przestrzenny regularny, w formie drabiny o dwóch równoległych ulicach głównych/obecnie ul. B. Chrobrego i ul. A. Mickiewicza/, połączonych siedmioma krótkimi uliczkami ustawionymi prostopadle. W północnej części miasta założenie zamkowe sprzężone z miastem szeroką arterią ul. B. Chrobrego i połączone wspólnym pierścieniem miejskich murów obronnych. Przy ul. B. Chrobrego usytuowany jest ratusz, a za nim kościół gotycki p.w. św. Bartłomieja z XIVw. Miasto już w 1 poł. XIVw. zostało obwarowane murem obronnym, wzmocnionym licznymi prostokątnymi basztami i trzema bramami: Kamienną, Garncarską i Młyńską. Wkrótce za murami powstają przedmieścia, a w 1592r. kościół p.w. św. Jerzego. Mimo licznych pożarów i wojen miasto szybko likwiduje zniszczenia i rozrasta się w ciągu wieków. Zachowana zabudowa pochodzi w większości z XVIII i XIXw. wzniesiona na starych działkach z zachowaniem formy parcel, linii ulic, oraz wykorzystaniem starych murów i piwnic. Po drugiej wojnie światowej wiele budynków odbudowano, część zrekonstruowano na podstawie przekazów ikonograficznych, częściowo uzupełniono współczesną zabudową blokową. W roku 1882 Pasłęk uzyskał połączenie kolejowe z Morągiem, w 1910r. sieć wodociagową, a w 1919/20 sieć kanalizacyjną.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 23,17km2 - w 1961 - w 1978	16. Przeznaczenie pierwotne miasto	17. Użytkowanie obecne miasto
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
1. Kościół p.w.św. Bartłomieja, renowacja 1948-1950r.cz.dokument. techn. 2. miejskie mury obronne, konserwacja w latach 1959-1960, częściowa dokument. techn. 3. ratusz, odbudowa w latach 1959-1961, dokumentacja pełna techniczna. 4. zamek, odbudowa w latach 1968-1976, dokumentacja pełna techniczna.		Stan zachowania zabytkowej zabudowy miejskiej w 50% jest zaledwie dostateczny. Zespoły kamieniczek przy ul. Sienkiewicza i Dąbrowskiego, oraz kamieniczki i spichlerzyki przy ul. Firleja w większości o odpadających tynkach, przegniłej wieźbie dachowej, niszczelnych pokryciach dachowych itp.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie			
Przeprowadzenie prac konserwatorskich i malarskich zabytkowej zabudowy przy ul. Dąbrowskiego, Sienkiewicza, Firleja			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Akta dot. remontów i rozbiórki obiektów zabytkowych
od.1945 - do 1975r. w Biurze WKZ w Olsztynie

22. Bibliografia

- L.Czubiel i T.Domagała, Zabytkowe ośrodki miejskie Warmii i Mazur, Olsztyn 1969r. s 254-258.
- Miasta polskie w tysiącleciu, Wrocław,Warszawa,Kraków 1967r. t.II, s 138-139.
- Rocznik Diecezji Warmińskiej rok 1974,Olsztyn s 363
- OstpreuBisches Städtehandbuch, Regienungsbezirke, Königsberg, Gumbinnen,Allenstein und WestpreuBen, s 194-201
- A.Boetticher,Die Bau-und Kunstdenkmäler der Provinz OstpreuBen, t.II Das Oberland,Königsberg 1893r.s.36 Nachträge, Königsberg 1898, s 45

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

WKZ Olsztyn, nr neg. 4066

24. Uwagi różne

25. Wypełnił **B. Janiszewska**

9 XI 1978

26. Sprawdził